

Izkušaj vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXI Črna lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 14, 1938, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., PONDELJEK, 16. MAJA (MAY 16), 1938. Subscription \$6.00 Yearly STEV.—NUMBER 96 Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Mehika pretrgala diplomatske odnose z angleško vlado

Odpoklicala je svojega poslanika iz Londona v znak protesta proti zahtevam angleške vlade glede plačevanja odškodnine oljnim kompanijam, katerih imetje je zasegla. Akcija presenetila uradne kroge v Washingtonu. Fordova družba zapretila z zatvoritvijo tovarne v Mehiki

Mexico City, 15. maja.—Owen B. Clair O'Malley, angleški poslanik v Mehiki, je sinoči naznanil, da je bil pozvan domov, kar pomeni, da je zdaj diplomatski prelom med Anglijo in Mehiko. Ta akcija je sledila odločitvi mehiškega poslanika Michela iz Londona. Poslaniške zveze bo odsej vodil J. Dalton Murray, angleški generalni konzul v Mexico Cityju. O'Malley je dejal, da bo odpotoval v New York in od tam v London kakor hitro bo uredil nekatere stvari.

Mexico City, 14. maja.—Razsena zaradi zahtev angleške vlade, da mora odškodnovati angleške oljne kompanije, katerih lastnino je pred nekaj tedni konfiscirala, je Mehika sinoči pretrgala diplomatske odnose z Veliko Britanijo. Mehika je izjavila, da so zahteve angleške vlade, da se more sprejeti, obenem jih pa smatra za nožnje vmešavanje.

Primo Villa Michel, mehiški poslanik v Londonu, in člani njegovega štaba so bili sinoči pozvani domov, "ker je angleška vlada zavzela sovražno stališče proti Mehiki." Kakšno akcijo Anglija podvzela v tej krizi, bilo pojasnjeno, napovedujejo, da bo to tudi Anglija pozvala svojega poslanika v Mehiki. Owen B. Clair O'Malley, angleški poslanik v Mehiki, je dejal, da se ni prejel nobenih instrukcij od svoje vlade, kaj naj ori v tej kritični situaciji.

Napetost med Mehiko in Anglijo narašča, odkar je mehiška vlada zasegla lastnino angleških, mehiških in drugih oljnih kompanij. Vrednost te lastnine čenja na \$450,000,000. Mehiki predsednik Lázaro Cardenas je predil zaseg 18. marca, zaeno je objubil, da bo njegova vlada plačala odškodnino kompanij. Cardenasova akcija je najolj udarila angleške in ameri-oljne interese in londonska vlada je naslovila več ostrih protestov Mehiki, katere pa je sledila zavrnila. Na izjavo angleške vlade, da Mehika ni imela prave konfiscirani lastnine oljnih kompanij, je Cardenas odgovoril, da je šla Anglija predaleč s svojimi kampanji, ko se je začel vmešavati v mehiške notranje zadeve.

Washington, D. C., 14. maja.—Vest, da je mehiška vlada pretrgala diplomatske odnose z Anglijo, je iznenadila uradne kroge v Washingtonu. Osebe, ki so ozke zveze z državnim departamentom, so izjavile, da se mehiška vlada ne bo vmešavala v konflikt med Mehiko in Anglijo, toda opazovala bo razvoj situacije. Mnenje je, da bo ta konflikt izrazil neprijetne posledice na pogajanja med ameri-oljne interese in mehiško vlado glede plačevanja odškodnine ameri-oljnim kompanijam.

Mexico City, 14. maja.—Ford Motor Co. je sinoči zapretila, da bo zaprla svojo tovarno v glav- mestu Mehike, če ne bodo mehiške avtoritete poravnale davke, ki je bila oklicana v tej zvezi s Fordovimi tovornimi vozili. Direktor tovarne je informiral avtoritete, da so zahteve stavkarjev, ki hočejo zvišanje mezde in za- delavnico, nesprejemljive. Kompanija se ne bo uklonila in v najhujšem slučaju, če avtoritete ne bodo poravnale konflikta, prenestila tovarno.

Fašisti spet zmagali v vzhodni Španiji

Letalski napad na Barcelono in Valencijo

Hendaye, Francija, 14. maja.—Španaki uporniki so včeraj okupirali cesto, ki spaja Albocacer s Teruelom, mestoma v vzhodni Španiji, v svojem prodiranju proti Castellon de la Plani in Valenciji. Z zavzetjem Fortaneta, mesta v sredini med Teruelom in Albocacerom, so fašisti dobili kontrolo nad cesto. Lojalisti so odbili fašistične napake na svoje pozicije v gorovju pri Cantavieji. General Joe Miaja, vrhovni poveljnik španske ljudske armade, je včeraj osebno prevzel vodstvo obrambe teh pozicij.

Barcelona, 14. maja.—Fašistični letalci so ponovno napadli Barcelono, kjer je sedež španske ljudske vlade, z bombami, ki so ubile 47 ljudi, čez 80 pa je bilo ranjenih. Pet oseb je bilo ubitih v vozu cestne železnice, ko se je nanj zvrnila stena poslopja, ki ga je zadela bomba. Med ubitimi je tudi neki angleški mornar.

Fašistični letalci so ubili tudi 22 ljudi in ranili 50 v napadu na Valencijo, špansko pristaniško mesto ob Sredozemskem morju. Vrgli so čez sto bomb na mesto in pristanišče. Ena bomba je treščila na krov angleškega parnika Greatend in ga poškodovala.

Dijaške demonstracije proti županu Hagueju

Princeton, N. J., 14. maja.—Čez dva tisoč dijakov z univerze Princeton se je udeležilo protestnih demonstracij proti županu Franku Hagueju v Jersey Cityju, čigar policija je nedavno izgnala Normana Thomasa, voditelja socialistične stranke, ko je nameraval govoriti na shodu v tem mestu. V zvezi z demonstracijami se je vršil tudi shod, na katerem sta govorila Thomas in znani žurnalista Oswald Garrison Villard.

Socialisti sestavi novo belgijsko vlado

Bruselj, Belgija, 14. maja.—Kralj Leopold je poveril sestavo nove vlade Paulu Spaaku, ki naj bi nadomestila ono, kateri je načeloval premier Emile Janson in je sinoči resignirala, ker so se njeni poskusi pri reševanju davčnih problemov izjalovili. Kralj je poveril sestavo vlade Spaaku po posvetoivanju z voditelji političnih strank.

Demokratska mašina obdolžena kupovanja glasov

Indianapolis, Ind., 14. maja.—Okrajni šerif Otto Ray je obdolžil McNutt - Minton - McHale - Townsendovo demokratsko politično mašino, da je kupovala glasove po 50 centov pri zadnjih primarnih volitvah. Šerif je rekel, da je bilo več religijnih delavcev odpuščenih, ker niso hoteli prodati svojih glasov. Zaprisežene izjave več kot tristo oseb, med katerimi so tudi volilni uradniki, so bile predložene ve-leporoti v svrhu preiskave volilnih sleparij.

Stavkarji pravijo, da so njihove zahteve upravičene. Oni imajo popolno pravico, da na podlagi mehiškega zakona zahtevajo pogajanje in zaprtje delavnice.

Domače vesti

Nesreča v rovu v Penni
Claridge, Pa. — Rojak John Kastelec se je zadnje dni težko poškodoval pri delu v premogovniku. Zlomilo mu je nogo. Nesreča pa je toliko večja, ker se njegova žena in sin tudi nahajata v bolnišnici.

Premiščanje
Kemmerer, Wyo. — Joseph Sedej, član društva 267 SNPJ in nameščenec pri Kemmerer Safety Store, je bil premešen v Ogden, Utah, v prodajalnico iste trvdke.

Obiski
Chicago. — Frank Gerzetič iz West Allisa, Wis., je zadnji petek obiskal gl. urad SNPJ in u-redništvo Prosvete.

Milwaukeeke novice
Milwaukee. — Za aldermansko zastopstvo v 5. wardi se je spet potegoval rojak Fr. Schneider, ki je zadnje dni mestni svet imenoval začasnega aldermana namesto umrlega Collinsa, toda Schneider je izgubil bitko za tri glasove. — Poroke: Edward Sterbenec in Stephany Kehrliker, Fr. Prah in Alice Wisinski, Viktor Deanda in Mary Grabek, Fr. M. Pakiž in Joan E. Stehr, John M. Berele in Dorothy Schrank. — V sosednjem Sheboyganu je v bolnišnici podlegel pljučnici 28-letni John Kotnik, rojen tamkaj. Zapušča ženo, otroke, starše, šest bratov in štiri sestre.

Srebrna blazje

Menominee, Mich. — Ignac in Mary Nerat sta zadnje dni v krogu svojih sorodnikov in prijateljev slavila petindvajsetletnico svojega zakonskega življenja. Slavnost se je vršila v mestni dvorani in navzočih je bilo 125 gostov.

Madžarska do-bila novo vlado

Zatiranje nacijske propagande na Ogrskem

Budimpešta, Ogrska, 14. maja.—Bela Imredi, ki ga pozdravljajo kot močnega moža, je sinoči sestavil novo vlado in objavil program, čigar glavni namen je vzpostavitev zaupanja in reda. Program tudi določa zatiranje nacijskega gibanja, ki se naglo širi po vsej državi.

Imredi je nasledil premierja Kolomona Daranyija, ki je resigniral. Kakor hitro je prevzel položaj ministrskega predsednika, je imel govor, v katerem je izjavil, da bo zahteval od parlamenta sprejetje zakonov proti nacijski agitaciji.

ŠPANSKI FAŠISTIČNI GENERAL ARETIRAN

Zadela ga je kazen, ker je razžalil Nemce in Italijane

NADALJNE ARETACIJE SE OBETAJO

Pariz, 14. maja.—Zanesljivo poročilo iz fašistične Španije se glasi, da je bil general Juan Yague, eden izmed najspodobnejših fašističnih generalov, aretiran, ker je v svojem govoru žalil Nemce in Italijane, ki se borijo v armadi generala Franca. Yague je dejal, da fašisti še niso izvojevali zmage, zato se ne bi smeli norčevati iz lojalistov, ki branijo republiko in pri tem kažejo izredno hrabrost. Vse preveč se govori o mednarodnih brigadah, ki tvorijo le neznatno število v primeri z Nemci in Italijani, ki imajo glavno besedo v Francovi armadi in se obnašajo kot divje zveri.

Generalov govor je razkačil zlasti Nemce in nacijska tajna policija, ki ima glavno besedo v fašistični Španiji, je zahtevala, da mora biti Yague takoj aretiran. To se je zgodilo, daš sta se zanj zavzela dva člana Francovega kabineta — Fernandez Cuesta in Gonzales Bueno.

General Yague se je še prej zapletel v konflikt s Francom, vrhovnim poveljnikom fašistične armade. Očitno mu je, da je prodal Španijo italijanskim fašistom in nemškim nacijem za pomoč, ki jo dobi od Mússolinija in Hitlerja. Yague se je pridružil "falangistom", katere je Franco rabil v vojni proti drugim grupam, katerih program ni ugaljal militaristični junti. Ko so bile te grupe zatrite z oboroženo silo, je dal Franco ustreliti vse glavne voditelje "falangistov." General Yague je bil potem degradiran, pozneje, ko so bili fašisti v bitkah z lojalisti tepeni, pa je bil Yague ponovno imenovan za poveljnika fašističnih čet na vzhodni fronti.

Yague je od takrat predstavljal one manjšinske elemente v Španiji, ki trdijo, da je general Franco prodal svojo deželo nemškim nacijem in italijanskim fašistom. Aretacija generala je značilna, ker bodo tej sledile aretacije voditeljev drugih frakcij, ki se ne strinjajo s politiko generala Franca.

Vlada premierja Duranyija je resignirala potem, ko je parlament sprejel protizidovski zakon. Ta določa dvajsetodotno znižanje židovskih aktivnosti v industriji, trgovini in poklicih, kar pomeni, da bo okrog 30,000 židov izgubilo zaslužek v tem letu.

Japonci obkolili kitajsko armado

Koncentracija japonskih čet na otoku Formozi

Sanghaj, 14. maja.—Japonske kolone prodirajo proti lunghajski železnici s severne in južne strani in so že obkolile kitajsko armado 400,000 mož, ki je koncentrirana na fronti v centralni Kitajski. Kitajci priznavajo, da so japonske čete zasedle že velik kos ozemlja v svojem prodiranju proti tej železnici. To ozemlje je širok pas med severno in centralno Kitajsko in vsa znamenja kažejo, da bodo Japonci kmalu okupirali lunghajski koridor, ki spaja centralno Kitajsko z obrežjem.

Vest iz japonskega vira se glasi, da je v bitkah v zadnjih dneh padlo čez 20,000 kitajskih vojakov, ki so skušali ustaviti prodiranje Japoncev proti lunghajski železnici.

Sanghaj, 14. maja.—Japonci so koncentrirali armado 60,000 mož na otoku Formozi in ta sila bo kmalu invadirala južno Kitajsko. Sem dospela poročila javljajo, da je več japonskih bojnih ladij odrinilo proti Kantonu, glavnemu mestu južne Kitajke, ki bodo ščitile izkrcanje vojštv.

Zadnje sredo so japonski pomorščaki zasedli pristaniško mesto Amoy in zdaj nameravajo razširiti okupacijo obrežja južne Kitajke od Fučova na severu do Macoja na jugu. Ameriško bojno brodoge na Pacifiku bo zaščitile ameriške državljane, ki se nahajajo v pristaniških mestih v tem delu Kitajke. Dve ameriški bojni ladji sta že odrinili proti Fučovu.

Japonski letalci so obnovili napade na mesta v severni in centralni Kitajski, dočim vojaške kolone prodirajo proti Sučovu, križišču Tientsin-Pukov železnice. Letalci so uprizorili tri navale na Sučovi in vrgli več sto bomb na mesto. Bombe so porušile veliko število poslopij in tri skladišča municije.

Srdite bitke so v teku na sto milj dolgi fronti v provinci Santungu, v katerih so oboji, Japonci in Kitajci, utrpeli velike izgube. Spopadi se vršijo tudi v bližini Tajčervanga, kjer so Japonci doživeli strahovit poraz pred nekaj tedni.

Hongkong, 14. maja.—Nemška poslanika na Japonskem in Kitajskem sta se včeraj sestala v Hongkongu. Poročilo pravi, da sta govorila o bodočnosti nemške vojaške komisije, ki je izvežbala velik del kitajske armade, katere se zdaj uspešno bori proti Japoncem. General Eugen Ott, ki je bil nedavno imenovan za poslanika na Japonskem, je dospel v Hongkong iz Tokija, poslanik Oskar Trautman pa iz Hankova, kjer je začasni sedež kitajske vlade.

Schuschnigg v koncentracijski ječi

Zidovska bankirja sta tudi v taborišču

London, 14. maja. — Kurt Schuschnigg, bivši avstrijski kancelar, o katerem so še nedavno poročali, da je pod policijskim nadzorstvom v svoji hiši na Dunaju, je sedaj jetnik v nacijskem koncentracijskem taborišču v Dachauju v bližini Monakova, glavnega mesta Bavarske.

LIGA NARODOV ODKLONILA POMOČ LOJALISTOM

Italijansko podjarmljenje Abesinije sankcionirano

OSTRA OBSODBA EVROPSKE DIPLOMACIJE

Zeneva, 14. maja. — Revolta proti "realistični" zunanji politiki Velike Britanije je ponovno izbruhnila na včerajšnji seji sveta Lige narodov. Revolto je izzval Guilo Alvarez del Vayo, španski zunanji minister, ko je predložil resolucijo glede opustitve politike nevmešavanja v španski civilni vojni, razpustitve mednarodnega neinterventnega odbora, ki ga tvorijo predstavniki 27 držav, kar bi omogočilo lojalistični Španiji kupovanje orožja in bojne materiala v tujezemstvu, ki ga potrebuje pri obrambi republike. Za resolucijo sta glasovali samo Španija in Rusija, proti pa Anglija, Francija, Poljska in Rumunija, ostale države pa so se vzdržale glasovanja. To pomeni, da Liga narodov ne bo pomagala lojalistični Španiji.

Zeneva, 14. maja.—Halle Selazije, bivši cesar Abesinije, je zaman skušal zdrobiti prijateljsko zvezo med Anglijo in Italijo, toda zmaga, ki jo je izvojeval lord Halifax, angleški zunanji minister, ni bila silajna. Selazije je bil sicer poražen, ko je svet odklonil njegov apel, naj ne prizna osvojitve njegove države po Italiji, toda kljub temu bo ta stvar še strahila in vznemirjala evropske diplomate, ki so pustili Abesinijo na cedilu. Abesinija je bila poražena v agresivni vojni, katero je Liga narodov sama obsodila pred dvema letoma. Glasovanje glede priznanja italijanskega podjarmljenja Abesinije sploh ni bilo, toda dejstvo, da je Liga narodov zapustila to državo, je bilo naglašano v seriji deklaracij.

Države, ki so se izrekle za priznanje, so bile Velika Britanija, Francija, Belgija, Ekvador, Perzija, Latvija, Peru, Poljska, Rumunija in Švedska, proti pa Kitajski in Nova Zelandija. Neutrlni, daš načelno nasprotni, sta bili sovjetska Rusija in Bolivija.

Wilhelm Munter, litvinski zunanji minister in načelnik sveta Lige narodov, je pojasnil deklaracije, ki bodo služile kot formalno opravičilo sklenjene kupelje med Italijo in Anglijo, ki med drugim priznava podjarmljenje Abesinije po Italiji. Munter je v svojem govoru dejal, da večina članov sveta Lige narodov smatra za svojo dolžnost, da potrdi podjarmljenje v "luči obstoječe situacije." To pomeni, da je Liga narodov zavrgla svoje glavno načelo, ki je bilo, da ne more priznati okupacije tujega teritorija z oboroženo silo.

Selazije je bil silno potr in ni mogel čitati svoje izjave. To je storil njegov reprezentant Ato Lawrence Tazas. "Liga narodov se je poslužila vseh zvijač, da potlane Abesinijo iz svojega kroga," je rečen v izjavi. "Moja država ima še vedno ne samo legalno, temveč faktično pravico do obtoja kot samostojna država. Za mi je, ker ne morem soglašati s stališčem angleške vlade, ki mi je dala zavetje, in v Francijo, kateri gre zasluga, da je bila Abesinija sprejeta kot članica Lige narodov. Članice Lige, to je strahoviada! Države, včlanjene v Ligo narodov, niso protektirane. Odkar se je agresivna razširila po vsem svetu, je izginila mednarodna morala. Abesinija bo morala še nadalje

4620 knjig besed

Zanimive beležke

Zidanšek se je "zbudil"

Sharon, Pa. — Dopisi zadnjih

v dnevniku in tedniku Prosveti so me podrezali dovolj do-
to, da se spet oglašam. Nikoli
ne bilo prav, da bi ostal v "pro-
svoljnem spanju." Preveč gra-
va se je nagrmadilo, da bi o-
stal "na polici", al pa da bi če-
l kje pod "stengami." Ne-
čče" Prosvete bo šel naprej
lom v tem listu in med roja-
t

Predvsem me pa veže dolžnost, da se najiskrenejše javno zahvalim uredništvu in upravištvo Prosвете za lepo priznanje in čestitke v posebni kolonadne Prosвете z dne 4. maja. Uredniški strani ope priliko ure 73letnice. Tiste lepe besede, ki so mi v veliko vzpodbudo in priznanje, zakar se uredništvu zelo zahvaljujem. Obenem je bilo prebrčeno tudi moje "konferenca", tako da so lahko vsi člani videli, kako "zauberlich" sem še kljub moji visoki starosti, četudi mi sem pa tja tistost rada malo ponagaja, to je šlo.

V imenu moje žene in v svojem se nadalje iskreno zahvaljujem vsem posetnikom, ki so mi obiskali dne 7. in 8. maja na mojem domu in nama prinesli lepice, arila, kar mi bo ostalo v trajnem spominu in bo v trajno veselje ter vzpodbudo. Prejel sem tudi mnogo pisemnih čestitk iz poznih naselbin od mnogih rojakov in rojakinj, te čestitke pa vedno prihajajo z dnevnopostni. Tudi to nekaj velja za "čestota" Prosvete, nakar je pomočnik!

Za veseljem pa rada žalost pri-
je. Dne 9. maja sem namreč pre-
j obvestilo, da se je ponesreč-
oj zvesti šofer Anton Petrov
v Carnegieju v rovu, kjer g

težko pobilo še pred velikonočno. S Tonetom sva se namreč pogovorila, da me s svojo velikonočno "potegne" v Bridgeport. Še 30. aprila na tamkajšnji slavje Prvega maja, kamor me je povabil Frank Barbič iz Clevelanda, član gl. odbora SNP, mi je povedal, da se mi ni bilo mogče udeležiti, kajti zelo rad bi bil prišel. Pred par dnevi pa sem čital Barbičevoro poročilo v Prosvetniku, kjer so se dobro imeli v Bridgeportu na slavlju in tudi potrdilo, da jim je Snoyeva mama postrla na tolikim številom klobas, da ne more zame ostale kar štiri. Škoda res, da nisem mogel priti, kar mi je bilo zelo žal, saj sem se zelo rad bi bil videl tamkajšnje rade, zlasti pa Barbiča in ostale naše marljive člane.

Kakor razvidim iz poročil, nisem povsod delavski praznik po poljno praznovali. Prvomajski demonstraciji se nisem mogel udeležiti v skladu z boleznijo, moja žena pa je vzela mojo sliko in se udeležila na Cuddy, tako da moja slika demonstrirala namoto mene. Dolgečas pa mi vseeno ni bilo, kajti obiskali so me različni prijatelji. Obiskali so me tudi domači rojaki predsednik društva SNPJ Jože Garm, sekretar 11. konvencije SNPJ, njegov "švogar" Tone Valentinčič, brat mojega društva 262 SNPJ, in Janez Cvelbar ml., član našega društva SNPJ. Mudili so se na demonstraciji za pridobivanje novih članov. To je še počasi neki lepši

Češke žene in dekleta v
odredila vlada, ki sluti moda

našo sharonsko naselbino. Vedali so mi tudi, da namerna je ustanoviti angleško poslovalno društvo za tu rojeno mladino, ki bo lahko poslovala in zborovala po svoje v jeziku, ki ga najbolj razume in obvlada.

Vaa čast vrlim možem za
hrov trud v prid SNPJ! Za
jim obilo uspeha pri njihovi
taciji. Ta njihov poset in po
čilo o agitaciji me je tako
veselilo in navdušilo, obenem
sem bil ginjen nad njihovo
vednostjo, da bi jim najraje
čim postregel, toda žene ni
doma, kaj naj storim? Pri
bil bi jim klobase, a jih je
ba še skuhati. Pa je dejal T.
Valentinič, da bodo kar
dobre. In — poslušajte! —
nesel sem jim eno tako vel
da je niso mogli pojedti trije
žje. Barbič pa piše, da je
sam štiri klobase omlatil,
zelo je bil lačen! V Pennay
nijo bi bil prišel, dragi Fran
pa bi bila ena dovolj! Saj
ga novabil, a ga ni bilo.

Na velikonočno soboto — je bilo v nedeljo — je moža na skuhala celih dvanajst kuhinjskih prekaženčkov. Mislili so namreč, da pripelje v vas 7. Valentinčič svojo ženo in vse ninarje Slovenskega doma. Zneje pa sem čital v Prosveti, je bil tisti nedeljo odsoten za ma vled smrti sodenikarja. To mu moram oprostiti, upam, da bo meni tuti Barbič oprostil, ker nisem mogel dne 30. prila na Bridgeport iz že poznjenega razloga. Želim in upam, da mi oprostijo tudi ostali, ker so me povabili, naj se udeležim njihove veselice dne 7. maja. Moja mlada leta in njihove nadloge mi namreč zabranjajo, da bi se mogel pogosto udeležiti raznih prireditev po naših vaseh.

Rojakinja Palčič in Gorenc
me povabili potom Prosvete,
se udeležim njihove veselice
Strabunan, kjer so naši ljudje
ko prijazni, zlasti pa tamka-
mamice, a mi niso dopuščale
či. Upam, da jih obiščem,
dar bodo priredili kak pikni
Drenkovem parku.

Rad se bi udeležil tudi ve-
ce na Imperialu, ker ven-
tamkajšnji rojaki znajo popi-
ko fino postreči in so zelo u-
ni pa veseli. Tamkajšnje me-
ce so mi svoječasno dale
kolfin in vsakdo, ki je do-
grizljaj njihovih klobas,
pohvalno izrazil, da so deli-
sa. Sploh so v naših ruda-
naselbinah naši mesarji
izurjeni izdelovalci domačih
bas in slanine.

Veste, zadnjič me je pa v
naselbini neka navlihana m
ca hotela potegniti, ko je z
štiri dobre in eno slabo
so v papir. Stiri so bile iz
okusne, peta, ki je bila izd
iz "slabše robe", je pa bi
vruga. Baje so jo nalašč
pripravili, da mi malo po
jajo. In tako so se zabava
in jaz. Tista "roba" v tist
peti" klobasi je res bila tr
samo žaganje! Zraven so
šal malo krvi, da je zg
nekam "mesena", videla
nobenega mesa. To so vam
cyati", kaj? In tista nav
mamica, ki mi je to "zag
bo se še dobila "ta avle".

stari — oprostite: mladi
šek je dokaj navihan in
ostal dolžan. Ha-ha, pa še

Moon run. Dalje sem
da pride tja "sam" Fran
bič, ki pripelje s seboj v
muzikotarski štab z razn
strumenti in godali. Kako
pravi, bo mimogrede po
di neko farmarico z n
vred, da ga bo na poti z
zalagala. Veste, Barbič j
hana glava, on se z vsem
časno preskrbi, le da ne t
manjkanja na svojem p
ju. Upam, da se bom do
dodobra pozdravil in se
deležil njihove velike pr
Malo me pa s skrbi, ker m
kinja Mehune še ni pova
kosilo. Prosil pa bom vse
be svetnike in svetnice b
pa ne tistih treh, ki jih
par tedni papež proglasi
nike ali svetnike, kar je
ker se kot novinci še ne
jo na svoj nebeški posel
bom deležen zdravja in
veselja dne 30. maja v
Runu.

Morda bo kdo rekel, da zato tepe, ker sem brež Hm, zakaj pa tepe tudi so verni? Zakaj ne deli izjeme? Bog tepe tudi božje namestnike. V naš bini je na primer pred p Bog kaznoval dva božja nika, nekega slovaškega ga italijanskega popa iz nabajata v tukajšnji ob Kakor sem slišal, je ob mrtvoud in ležita nez Zakaj torej Bog tepe k svoje namestnike?! Me pusti morilce kot sta Mussolini in Hitler, da mesarita nedolžne ljudi v Španiji. To je res

Pa bi meni očitali, da tepe zato, ker ne hodim kevin ker nič ne darujem, katerega reprezentimski papež! Kaj nek darujem, ko pa sam nisem sam potrebujem darov starih letih si Slovci prislužiti za svoj obstoj še celo mladi delavci so

h ravnanja z ranjenci. Več
a.

John Simon, anglický ministr.

Zivimo v 20. stoletju, leta, pa bodo potekla desetletja tega stoletja, pa se dogajajo še tako spadata v srednji vek, se bi morali organizirati, darsko, politično in st. ziroma industrijsko, bodo kaj dosegli. Sed. nistracija pod vodstvom sednika Roosevelta, lavcem lepo priliko, nizirajo v svojih delah. Kljub temu je o. tisoče delavcev gluhih ali tih, ali celo brez ali tih klincev po drugih

Kdo je največ kriv
slepoti in nevede? Na
kot denarni in verski
lavec, ki čita delavskobro
ve, kaj je treba
ve, da se morajo dela
svoboditi, kajti nihče
ne bo osvobodil izko
teme. Delavski listi
ki vodi do spoznanja
pot v osvoboditev. Na
dnavniki Pravoeto in
prepričali, da vas pri
vam hoče v vseh oz
Ne pustite se strašiti
in drugo tako ropotijo
te svoje pravice na
kajti drugega za nas
te se na ta list, da vi
či!—Anton Zidanšek

Par besed o uspehu
Canonsburg, Pa. —
8. maja, je tukajšnji
klub "Soča" z gospod-
sekom društva "Posta-
ma" št. 138 SNPJ u-
deležba kmečkih dru-
va Zala". Vreme je
deležba velika, toliko

nismo pričakovali. Vsi
setnik ne le vseh bil
bin, pač pa so prišli
Va. in iz Ohia. Gospo
sek družstva št. 14.
Cliff Mine je bil št.
pan; pripeljal so s
busom. Naš Jože Snc
porta mi je rekel, da
hove naselbine prišli
sem tudi ljudi iz Jo
iz Glencoe, O. Pod
kritike o igri ne bo
ker sem bil sam pr
čem le toliko, da je
ni lep mir in občini
da igri v velikem sa

Prav gotovo je ma
setnik to dramo že
vest. Slovenci, ko
rod, se lahko ponaš
to literaturo in do
na kulturnem polju.
moček k naši izobri
knjiga. Dobra kn
najboljši prijatelj,
kraja čas, zraven p
kor odkrit, dobroh
Mnogo je tudi med
radi ne čitajo, vendar
pouka in zabave. Či
di, da mu bi kdo z
pripovedoval, ali da
ga valde in se dalje
zin radi čitamo zato
strirani. Lepa drama
je za nas odprta knj
dimo dejanje in slika
sede. Tam v par u
mo povest ali roman
cer čitali ves dan al
odra čujemo besede
gralec pravilno izgov
mo lepoto našega
tudi sami potrudimo

4620

Švicarski statističar
kako preživi povprečje
Sledeče številke so
za povprečni človek
bo nemara presenečenje
čeprav ni zgovoren
govoril za velike
namreč toliko besed
v 4620 knjigah po

To je res lepa statistiki do takih voren človek izpolni 13 leti govorenja bujuje vaakdanji povprečno 18 tiso pretirano, statisti ijh opazovanj, da mo število besed,

Celo razmerom večurnega razgov sed. 18.000 besed normalne knjige. povprečno točne, sedami na leto na po 300 strani in t To so seveda popo ti kakšen pušča kakeen zavaroval

Ce vzamemo, da je svet na dan, tedaj si lahko predstavljamo, da v 70 letih svojega življenja vsak dan skrbno preverimo, ali spadata k jemu, ki spadajo k njegovemu življenju na svetu veliko več, namreč tisto, kar pravi človek pri svoji smrti, koliko porabljenega, kolikor osnovnega življenjskega materiala potrebuje za svoje življenje v 70 letih svojega življenja.

Male vsakdanje nje, hripe in podoba življenja. Resniška tu ni upoštevana povprečna želja, šanje so hoteli z ne izračunali kalena ne prespi, niti rUporabi jih delo za razvedrilo v dje torej tisto, kosebno življenje, kal 70 let. Seveda relativna.

Zivljenje

Galapaški otok
ve še vedno v
zgodi, kakor z
Tako je sedaj
samotnem otoku
stal, odkril ame
živi na tem oto
wayeva se preži
se počutita baje
ga poželenja po
nje.

43 letni rudar
žena, biva učiteljica
leta s staro jadransko
odplula proti južni
stolovskemu potoku
otoku Jamesu, ki
gom. Tu sta živela
kega zelenja, ki
otoka. Potem pa
reano.

Skrivnosti

Ce je kdo doma kava pogostoma dosti
aki znaki prenele po-
mu je ustavil.
bi ga oživili s k
te poskuse kot
novih raziskova
vitev nadaljeva
pokažejo noben
namreč že mara
niso bili mrtvi i

Pre

(Iz Prosv

Domaće vesti

John Jamnik iz
naglo umri. 18
SNPJ.

Delavske vesti

stranki se oglaš
pacifistov je v

Svetovna voj

v teku silna top
avstrijske napa

Sovjetska Rus

li, da nemška c
sopredarsko k

njig besed

iki so proučili vprašani
ečen človek svoje življenje
opirajo na domnevo, da
učakal 70 let. Najbolj
tilo dejstvo, da je ta mo
v tem svojem življenju
knjižnice besed. Izrekel
i, kolikor jih stoji povpre
300 tiskanih strani!

niženica! In kako so pri
številki? Nu, povprečno za
il 70 let svoja življenja.
Postaviti moramo, da
razgovori kakšnega človeka
besed. To število je vid
ni pa pravijo na podlagi sta
judje vse preveč podedena
ni jih vsak dan izgovorimo
mojček človek daje v te
ra iz sebe 6000 do 8000
ni napolni kakšnih 54 stov
Če vzamemo te številke
ni s svojimi izgovorjenimi
nopolni torej kakšnih 66 ka
bi dalo v 70 letih 4620 ka
noma teoretične številke, k
lik govori odločno manj
agent.

[illegible]

bolezni, kakor nahodi, kar
mo ropanje človeka za dve
bolezni, operacij itd., u
vala. In koliko prostega
več v 70 letih? Tudi to v
icarski računarji pojasni
njih 20 let, ki jih človek
zapravi s poklicnim del
na za zabave, deloma za sp
ružini in podobno. Teh 20
ar bi lahko imenovali pre
kakšnega človeka, ki je
la pa je tudi ta številka

ob ribah in zelenju

i privlačujejo fanatike n
eliki meri, čeprav so se
ano, že mnoge tragedije.
ameriški kapitan Hancock
Floreali, kjer je slučajno
iško dvojico Conwayjevo
ku primitivno življenje.
olja z ribami in zelmi, pri
zelo dobro in nimata nob
povratku v civilizirano t

ki inženir Conway in njegovi
svojci, sta v maju pretekli
v ravnici zapustila Kalifornijo
in se namenila na otok v
nemu morju. Po dolgem
potovanju sta pristala končno
na otoku, ki spada isto tako h Galapagosu
kot tudi tisti, na kateri sta
bila pet mesecev od rib in
rastlin. Na otoku sta se
rase na skalah ognjenika
in sta se preselila na otok

električnih udarcev

i zavoljo elektrike se v
od leta do leta množijo.
raba elektrike se tudi to-
angleških učenjakov se še
roučevanjem, kako bi bile
električnih udarcev. Ka-
i, so morali ugotoviti tudi
arskaterega ponesrečenja
ktrika, samo zato za mrtve
es kakor mrtve in ker nim-
a.

li električni udarec, mu je
ugotovi, da so mu vsi žil-
si, srce mu ne bije več, ali
Sledijo pogostoma poskusi,
sikom. Po dvajsetih min-
režuspešne ustavijo. Tudi
jih bi morali poskuse za-
vsaj celo uro, tudi če so
znaki življenja. Zgodilo se
kdaj, da ponesrečenci vendar
so se zbudili šele po več ur

dvajsetimi leti
 te z dne 16. maja 1918)
 V Nokomis, Ill. je re-
 rubil roko. V Tiogi, Colo.
 letni Anton Ferderbar.
 il. V ameriški socialni
 jo zahteve po čiščenju. Pre-
 ranki.
 a. Na zapadni fronti je
 niska bitka. Italijani so do-
 e ob Piavi.
 ja. V Washingtonu so me-
 nsarska vlada kaže politično
 trolo nad Rusijo.

Celke žene in dekleta v Olomucu se veščajo v metodah ravnanja z ranjenci. Več odredila vlada, ki sluti možnost sovražnega napada iz zraka.

F. M. DOSTOJEVSKI:

Bratje Karamazovi

Roman v štiri deli s epilogom — Poslovni Vladimir Lesovih

"Ali se zdaj, če dovolite, smem obrniti do vas z vprašanjem," je zdajci povsem nenadejano vprašal Fetjukovič, "iz česa je bil napravljen tisti balzam ali tako rekoč tisti nalivki, s katerim ste si tisti večer, preden ste legli spat, kakor vemo iz preiskave, nadgrnili bolečo lakotnico, nadejaje se, da se s tem ozdravite?"

Grigorij je topo pogledal vpraševalca, nekoliko pomolčal in zagodrnjal: "Kadulja je bila namočena."

"Samo kadulja? Ali se ne spominjate še česa?"

"Trpotec tudi."

"Pa poper nemara?" se je zanimal Fetjukovič.

"Tudi poper je bil."

"In tako dalje. Vse to na žganju?"

"Na špiritu."

Po dvorani se je pritaženo oglašil smeh.

"Vidite, celo na špiritu. Nadgrnili ste si hrbet — in ostalo vsebino steklenke ste z neko pobožno molitvico, ki jo pozna samo vaša soproga, izvolili popiti, jelite?"

"Popil sem jo."

"Koliko ste neki popili? Približno? Kozarec ali dva?"

"Kak kozarec je bilo."

"Tak kar kozarec. Morda celo poldrugi kozarec?"

Grigorij je obmolnil. Bilo je, kakor da se mu je nekaj zasukalo.

"Poldrugi kozarec čistega špirita — to res ni napak, kako menite? Človek bi videl še rajsko vrata odprta, ne samo vrata na vrt?"

Grigorij je še vedno molčal. V dvorani se je spet začelo hahljanje. Predsednik se je zganil.

"Ali ne veste zanesljivo," se je Fetjukovič vse bolj in bolj zaječal, "ali ste videli vrata spali ali ne, ko ste videli vrata na vrt odprta?"

"Na nogah sem stal."

"To še ni dokaz, da niste spali (hahljanje v dvorani se je oglašalo spet in spet). Ali bi bili na primer v tistem trenutku mogli odgovoriti, če bi vas bil kdo kaj vprašal — nu, na primer, katerega leta smo zdaj?"

"Tega ne vem."

"A katerega leta smo zdaj po našem računu, po Kristovem rojstvu, mar ne veste?"

Grigorij je stal z zmedenim obrazom in strmo buljil v svojega mučitelja. Kar čudno se je zdelo, da očitno res ni vedel letnice.

"Zato pa morda veste, koliko prstov imate na roki?"

"Podrejen človek sem," je zdajci glasno in odmerjeno rekel Grigorij, "in če je oblasti volja, da se norčuje iz mene, tedaj moram to prenašati."

Fetjukovič je to nekoliko poparilo, a tudi predsednik se je oglašil in poučljivo opomnil zagovornika, da mora zadajati bolj stvarna vprašanja. Fetjukovič je poslušal ta nauk in se nato dostojanstveno naklonil ter izjavil, da je s svojimi vprašanji pri kraju. Naravno, tako v občinstvu kakor v porotnikih je bil najbrže ostal majhen črviček dvoma o izpovedi človeka, ki je bil v izvestnem stanju svojega zdravljenja zmožen videti "rajska vrata" in ki razen tega niti ni vedel, katero letnico pišemo po Kristovem rojstvu; zagovornik je bil tedaj vendarle dosegel svoj cilj. Toda preden je Grigorij odšel, se je še nekaj zgodilo. Predsednik se je obrnil k obtožencu in ga vprašal, ali nima glede na podane izjave česa pripomniti?

"Razen tistega zastran vrat je v vsem govoril resnico," je glasno vzklil Mitja. "Za to, da mi je česal uši, se mu zahvalim; zahvalim se mu, da mi je oprlil, ker sem ga pobil; stari je bil vse svoje življenje pošten in očetu zvest kakor sedem sto psov."

"Obtoženec, izbirajte svoje besede," je strogo rekel predsednik.

"Jaz nisem pes," je zarenčal tudi Grigorij. "Nu, tedaj sem jaz pes, jaz!" je kričnil Mitja. "Če ga to žali, tedaj vzamem nase, a njega prosim oproščenja: zver sem bil in okružen z njim! Tudi z Ezopom sem bil okružen."

"S kakšnim Ezopom?" se je spet strogo pograbil predsednik.

"Nu, s pajacom ... z očetom, s Fjodorom Pavlovičem."

Predsednik je spet kar najresneje in naj-

strožje zabil Mitji, naj bo oprezniji v izbiranju svojih izrazov.

"S tem si škodite v očeh svojih sodnikov."

Vso svojo prejšnjo izredno spretnost je pokazal branitelj tudi pri zaščitovanju priče Rakitina. Pripomnil naj, da je bil Rakitin izmed najvažnejših prič in za državnega pravdnika nedvomno dragocen. Izkazalo se je, da je vedel vse, da je vedel za čudo mnogo: pri vseh je bil, vse je videl, z vsemi je govoril in do najmanjše podrobnosti je poznal življenje Fjodora Pavloviča in vseh Karamazovih. Res je bilo, da je bil slišal o zavoji s tremi tišči tudi on le od Mitje samega. Zato pa je podrobno opisal Mitjeva dejanja v gostilni pri "Prestolnici", vse njegove sumljive besede in kretnje, ter povedal zgodbo o "omelu" štabnega kapetana Snjegirjova. Zastran posebnega vprašanja, ali je ostal Fjodor Pavlovič Mitji pri imovinskem obračunu kaj dolžan, pa niti Rakitin sam ni mogel ničesar navesti in se je izmotal samo z običnimi prezirljivimi puhlicami, češ: "Kdo bi bil neki mogel razločiti, kateri izmed njih je kriv, in izračunati, kdo je ostal komu kaj dolžan pri tej brezglavi karamazovski, v kateri ni nihče vedel, kaj hoče in kje je njegovo mesto?"

Vso tragedijo zločina, o katerem so razpravljali, je naslikal kot posledico zastarelih navedenjskih dobe in v neredu pogreznjene Rusije, ki bolega za nedostatom primernih naprav. Z eno besedo, dali so mu, da je marsikaj povedal. Pri tej obravnavi je gospod Rakitin prvič opozoril nase in postal znana osebnost; državni pravdnik je vedel, da pripravlja priča za neki članek o tem zločinu, in je potlej že v svojem govoru (kakor bomo pozneje videli) navel nekaj misli iz tega članka — to kaže, da ga je bil poznal. Slika, ki jo je priča načrtala, je bila mrka in zloveča in je silno podprla obtožbo. Vobče pa je Rakitinovo razlaganje osvojilo publiko s svojo miselnostjo in nenavadno plemenitostjo svojega poleta. Slišati je bilo celo dva ali tri nenadne poizkuse ploskanja z rokami, baš na tistih mestih, kjer je govoril o nevoljniškem pravu in o Rusiji, kako trpi od svoje urejenosti.

Toda Rakitin je kot mlad človek vendarle napravil majhen pogršek, s katerim se je zaščitnik neutegoma imenitno okoristil. Ko je odgovarjal na neka vprašanja zastran Grušenjke, si je, zamamljen po svojem uspehu, katerega se je seveda še sam zavedal, in po visoki plemenitosti, h kateri je bil namenil svoj polet, dovolil nekam prezirljivo besedo o Agrafeni Aleksandrovni, češ da je "vzdrževanka trgovca Samsonova."

Potlej je bil velik dal, da bi mogel izbrisati to besedo, zakaj Fetjukovič ga je takoj ujel zanj. In vse to samo zato, ker Rakitin nikakor ni računal s tem, da bi se bil mogel ta v toli kratkem času do tako intimnih podrobnosti seznaniti s stvarjo.

"Dovolite, da vprašam," je s kar najljubeznivejšim in celo spoštljivim nasmeškom pričel zagovornik, ko je prišla vrsta nanj, da zada vprašanje, "vi ste kakopak tisti gospod Rakitin, čigar brošura 'Življenje v Bogu preminulega starca očeta Zosime', izdano po eparhijalni upravi, polno globokih nabožnih misli, s prelepim in pobožnim posvetilom Njegovemu Preosvečenju, sem nedavno tega s tolikim zadovoljstvom prečital?"

"Nisem je spisal za tisk ... šele potem so jo natisnili," je v nenadni osuplosti zamrmral Rakitin, skoro kakor da ga je aram.

"O, to je krasno! Mislec, kakršen ste vi, more in celo morda zelo širokodušno gledati na vsak družabni pojav. Pod pokroviteljstvom Njegovega Preosvečenstva je vaša izredno koristna brošura izšla in obrodila razumno korist ... Toda evo o čem bi vas pred vsem hotel povprašati: pravkar ste povedali, da ste bili zelo bližnji znanec gospodične Svjetlove?"

(Nota bene: izkazalo se je bilo, da je Grušenjkin rodbinski imen "Svjetlova". To sem prvič zvedel šele tisti dan med obravnavo.)

"Za vsa svoja znanja ne morem odgovorjati ... Mlad človek sem ... in kdo more odgovorjati za vse, ki se srečava z njimi!" Rakitin je kar zažarel od zadrge.

(Dalje prihajajo.)

M. Gruhenbergova:

Obljuba dela dolg

"Gospoda moja," je začel hišni gospodar, "z veseljem vas obveščam o prihodu imenitnega gosta, slavnega filmskega igralca Pavla Costa. To odlikovanje se mi zdi tem večje, ker se on sicer izogiblje sleherne zasebne družbe; kajti na lastni koži je okužil, da se vsi ljudje žele z njim spoznati zgolj zato, da bi ga česa prosili. Dandanes sili ves svet k filmu. V vsaki družini imajo kakšno nečakino ali sestrično, ki od nje pričakuje, da bo naredila slavno kariero — s pomočjo gospoda Costa. Menda razumete, da mu to ni baš prijetno. Prepričan sem, da mu boste izpolnili njegovo željo in se

vedli proti njemu kakor proti vsakemu drugemu gostu."

Bučno odobravanje je sprejelo te besede. Kolikšna senzacija — slavnega igralca bodo videli iz oči v oči! V vsej družbi ni bilo niti ene dame, ki ne bi bila pripravi vzel iz torbice ogledala in se v naglici lahno napudrala ...

In že so se odprla vrata in vatopil je s svojo znano malomarnostjo in z zapeljivim nasmehom, ki se mu nihče ni mogel upreti. Stopil je k hišni gospodini in ji poljubil roko, kakor da bi stal pred filmsko kamero, pozdravil hišnega gospodarja in dovolil, da so ga predstavili vsakemu gostu posebej. Nasmešnil se je vsaki deni posebej: v resničnem življenju je bil prav tako radodarno delil sanje in iluzije kakor na platnu.

Tudi k Lilly je prišel. Čisto

nazadnje se je nasmešnil tudi njej, z istim privlačnim, malce brezosebim in površnim nasmehom, ki ga je imel pripravljeno za vsakogar.

Ne da bi se še dalje zmenil zanj, se je zmagovalno in malce zdočeno osredotočil okoli in segel v cigaretnico po cigareto.

"Izvolite ogenj," je pohitela Lilly in mu ponudila vžigalnik.

"Zelo ljubezni ste," je vljudo pripomnil. "Ali vam smem ponuditi cigareto?"

"Hvala," je odvrnila s nedolnim nasmehom, "še vedno ne kadim."

Začudeno jo je pogledal. "Ali se mar že poznava?" je negotovo vprašal.

"Seveda, gospod Costa."

Zaman se je zagledal v črte njenega obraza.

"Sicer je zares neodpušljivo,"

je vljudo dodal, "a prav zares se ne morem ničesar spomniti."

"O, to malce boli; kajti takrat ste mi celo izpovedovali ljubezen."

"Nikar me ne trpinčite! Prosim vas, pomagajte mojemu bednemu spominu."

"Ali vam moj namig še ni dovolj? Mar ste tako radodarni s svojimi ljubezenskimi izjavami?"

"Nasprotno! Le če je ženska tako lepa kakor vi ..."

"... jo pozabite," mu je Lilly skočila v besedo.

"Ne sodite me prestrogo! Prosim vas, samo nakažite mi, recite samo besedo!"

Lilly se je malce obotavljala, potem je rekla:

"Samo to vam povem: geslo je ples."

Costa se je z roko udaril po čelu.

"Se mi že svita! Ali ni bilo pred tremi leti — v filharmoniji?"

"Da."

"V neki loži sva pila kipeče vino in vi ste rekli, da ga pijete prvič v življenju — ne?"

"Da."

"Takrat sem proslavljal pogodbo, ki mi je zagotovila prvo glavno vlogo ... tako srečen sem bil ... to je bil seveda tudi moj prvi uspeh."

"Natanko se spominjam."

"Tudi jaz. Krasen večer je bil. Prosim vas za poljub, za en sam poljub, a odgovorili ste mi, da poljubov ne delite na drobno."

"Pravilno načelo!"

"Se bolj sem sili v vas — prosim vas, da mi oprostite, čeprav malce pozno, a mnogo sem pil in tako zelo všeč ste mi bili."

"Prav zato ste pa na ta večer tako hitro pozabili!"

"Ne, nikakor ne! A prav takrat sem začel v vrtnem filmskega življenja, ki me je zavihel na vrhunec slave. Še misliti nisem utegnil. Odtlej so minila samo tri leta, a ta tri leta so bila do vrha pona doživljajev."

"In obilica zmagoslavij je izpodrila slika malega dekleta, ki ste mu bili všeč že takrat, ko še niste bili prav nič slavni."

"Malce ste krivi tudi sami. Zakaj se niste nikoli oglašili?"

"Bala sem se, da me ne bi napak razumeli. Mislili bi, da se oglašam le zato, da bi vas opomnila na vašo obljubo."

"Obljubo? Kakšno obljubo?"

"O, oprostite! Ali ste izrekli te besede samo pod vplivom kipečega vina? Jaz sem jih vzela za res."

"Kakšne besede?"

"Rekli ste: 'Če bom uspel, bom gledal, da boste tudi vi dobili angažman pri filmu.'"

"Da, spominjam se, to sem rekel."

"A besede niste držali."

"Zakaj me niste spomnili na to?"

"Ali naj bi vam pisala: 'Spoštovani gospod Costa, skupaj sva pila kipeče vino in imenitno sva se zabavala. Vi ste sicer takoj na vse pozabili, na lepi večer in v raven še name, a jaz zahtevam, da obljubo izpolnite.'"

"Oprostite, obljubo je treba po vsaki ceni izpolniti. In prepričani bodite, da bom zamujeno popravil. Sploh pa spada tako ljubeč obraz brezogojno k filmu. Prosim vas, pridite jutri v

ateljé. Kot začetnici vam kajpak ne morem prikrbeti kakšne večje vloge, toda besedo vam dam, da jutri ne boste odšli brez pogodbe iz ateljeja."

"O, gospod Costa, tudi z najmanjšo vlogo bom zadovoljna."

"Dajte, da malo pomislim ... aha, že vem. Prodajalko cvetja potrebujemo. Sicer nastopi samo enkrat, a vendar — to bo prvi korak k vaši karieri."

"In šele potem," se je smehljaj, "šele potem vas bom prosil, da mi oprostite ta neverjetni prestop, da nisem pripravi spoznal tega očarljivega obraza."

Hišni gospodar jima je skočil v besedo: "Ali vas smem odvesti k buffetu, gospod Costa?" je ljubeznivo vprašal in ga potegnil s seboj.

Gospodinja je planila nad Lilly: "O čem sta se pa tako dolgo pogovarjala?"

"Vsa blažena sem," je odgovorila Lilly. "Jutri dobim angažman pri filmu."

Gospodinja se je ujezila: "Saj sva vendar z možem izredno prosila, da ga ne sme nihče nadlegovati s takimi stvarmi."

"Ne razumeš. Tu gre za neko staro obljubo."

"Ali si ga mar že prej poznala?"

"Ne."

"Potem te pa ne razumem."

"Stvar je kaj preprosta. Obljube ni dal meni, ampak neki drugi. Meni — jo bo samo izpolnil."

"In tebi je bila ta njegova obljuba znana?"

"Niti v sanjah ne. A moški imajo toliko napol pozabljenih spominov, da je dovolj samo lahen namig, pa jih opomnijo na kakšno doživljajo, ki se ga megljeno še spominjajo, le obraza svoje junakinje se ne spomnijo."

"In s kakšno pravico hočeš ravno ti —?"

"S kakšno pravico? Vidiš, rekla sem si: najbrže je že pogosto dal obljube, ne da bi jih bil izpolnil, in zakaj ne bi zdaj izpolnil obljube, ki je ni dal?"

"Stoj!" se je v tistem trenutku zaslišal odločni glas gospoda Costa, ki je bil neopazno pristopil in poslušal pogovor. "To je pa zelo zanimivo!"

"Mrtvaškobeda ga je Lilly pogledala. Prijel jo je za roko in odvedel v kot, kjer sta bila nemotena. Pogledal ji je ostro v oči in jo vprašal:

"Torej niste vi tista ženska, ki sem z njo pred tremi leti v filharmoniji pil šampanjec?"

"Ne!" je zajecjala Lilly.

Še zmerom ji je gledal srepo v oči.

"Ali ste zelo hudi?" je zajecjala Lilly.

"Prav nič, le položaj se je nekoliko spremenil. Zdaj kajpak ne mislim več na to, da bi vam prikrbel vlogo prodajalke cvetlic."

"Res ne, gospod Costa?"

"Ne!" je pribil. In čez nekaj trenutkov tišine je dodal: "Kajti ženski, ki zna tako sijajno igrati komedijo, lahko mirne vesti zaupam kakšno večjo vlogo."

(r v l)

Ljubezen

"Kakšna je neki razlika med prvo in zadnjo ljubeznijo?"

"Pri prvi ljubezni zmerom mislimo, da je zadnja, in pri zadnji, da je prva."

Vhod v premogovnik St. Clair Coal Co. v Pottsville, Pa. Je sedem rudarjev izgubilo življenje v eksploziji plina.

Strokovne organizacije na švedskem

V avgustu letos praznuje švedsko delavsko strokovno gibanje svojo 40 letnico obstoja. Švedske organizacije so imele izpčetka 37.000 članov, danes jih imajo 850.000. Samo v letu 1937 se je število članov pomnožilo za 11 odstotkov. V vsej državi je nad 7100 organizacij, ki so podeljene na 42 strokovnih in industrijskih zvez. Kako veliko je to število organiziranih delavcev, se vidi, če vemo, da ima Švedska 6.300.000 prebivalcev, torej je več kot polovico manjša kakor Jugoslavija.

Strokovno gibanje je na Švedskem najmočnejša organizacija v državi. V primeri s prebivalstvom pa tudi največja organizacija na svetu. Organiziranega je 21 odstotkov vsega prebivalstva, ki je sposobno za delo ali 13,5 odstotkov vsega prebivalstva.

Razen strokovnih organizacij amsterdamske smeri je na Švedskem nekaj reformističnih strokovnih organizacij, ki pa imajo vse skupaj le okoli 20.000 članov. Nerazredne strokovne organizacije štejejo le okoli 30.000 članov.

Švedske strokovne organizacije smatrajo za svojo nalogo predvsem ureditev delovnih in mezdnih pogojev s kolektivnimi pogodbami.

Moderna kolektivna pogodba postaja težišče strokovne akcije. V industriji so tarifne pogodbe naletele na splošno priznanje, toda tudi v gozdnem gospodarstvu in kmetištvi ter prometu in trgovini prihajajo kolektivne pogodbe bolj in bolj v prakso. Iz načelnih razlogov kolektivne pogodbe kot forme v delovnih odnosih odklanjajo edino trgovski pomočniki in uradniki. Toda tudi ta odpor je že marsikje odpravljen. Pravna veljava tarifnih pogodb pa je zajamčena s posebnim zakonom iz leta 1928.

Sedaj je v veljavi okoli 10.000 kolektivnih pogodb, ki veljajo za 43.000 delodajalcev in okoli 730.000 delavcev. Delovni pogoji so potemtakem utrjeni s tarifami za 87 odst. članov strokovnega gibanja.

Ta razvoj je stalno spremljalo intenzivno organizacijsko delo. Priznati pa je treba, da smo na Švedskem imeli izredno ugod-

na tla za delo. Prastara samostojnost, več let miru od zunaj, plemeniti zikovno in religijsko enotnost, homogenost prebivalstva, tične svobodščine, predvsem omejena svoboda koalicijske, to so bili jako ugodni pogoji pravilni razvoj socialnih odnosov v Švedski, to so bili pogoji, ki so našemu strokovnemu gibanju koristili.

Delavec, ki je l. 1913 prejel 100 švedskih kron, danes 150 kron.

Indeks realne dne, ki je l. 1913 ugotovljen na 100, je zvišal 1937 za industrijske delavce, moške, ženske in mlade delavce, na 150. To se pravi, delavec kupi dandanes eno tretino življenjskih potrebščin kot l. 1913. Za časa minule junturne krize je nivo do padel, ali spričlo vladne politike da odpravi posledice krize, ni bil tako velik kakor v drugih državah. Izboljšanje konjunkturalne presojamo po številu nezaposlenih; sedaj jih je 700, dočim jih je bilo 190.000 četkom leta 1933.

Socialna zakonodaja Švedske je izredno obsejna; ta zakonodaja ureja delovni čas, delovno varstvo, zavarovanje za bolnišnično, nezaposlenost, in rovanje najemnikov v strokovnih sporov. Zakonita je di pravica koalicijske in javne kuzije in končno arbitraža v njih glede delovnih odnosov.

Povečana odgovornost in strokovnega gibanja v naši državi je zahtevala tudi, da morali izpremeniti stališče v mnogim problemom. To po splošni centralizaciji je kar naše švedsko gibanje bolj karakterizira. V zadnjem času zlasti študiramo strokovnih organizacij na gospodarskem življenju. Gledajo pozitivnega gospodarskega političnega programa, naj obenem obsega najširše krogi nad celokupno gospodarsko produkcijo. V tem kompleksu tudi problem omejevanja gospodarskih sporov in reguliranja konfliktov v področju odnosov. N. pr. vprašanje puščanja delavcev iz posla. Namen tega je, da se delovni čimbolje organizira in da se žavana intervencija opira na zakonodajo, ki zadovoljuje strani.

V teh navedbah in opisih strokovnega gibanja na Švedskem se zrcali izrazita zavest o vrnosti ne le med delavci, ampak tudi med ostalimi prebivalstvom z ozirom na splošno reše družbe. — Del. Politika.

Smola

Ivan pleše na domači zabavi pri Sušnikovih. Ivan stresa poklone svoji plešalki:

"Ples pomladi, milostni! Danes ste tako mladostni, da bi bili hčerka."

Strupeno zasika plešalka: "Tudi sem hčerka!"

V lekarni

"Ali imate kakšno dobro vilo za kašelj?"

"Imamo razna zdravila: ro pa želitev"

"Ali naj malo zakaslim? da boste potem vi ugnali prvo?"

POSLUŠAJTE

PALANDECH'S TRAVEL Folklore Radio Program

Every Sunday from 1 to 2 P.M. Station WWAE — 1290 kHz

Ena izmed slik o nacizmu, ki jih vsebuje publikacija Look.